

Bhásá tijdschrift voor taal cultuur geschiedenis

Stichting Bhásá is opgericht op 24 december 1991

****Jaargang no. 01, 3de editie no. 020812****

pagina 01, oktober 2012

Redactioneel

Stichting Bhásá

Geachte lezers, wij van de redactie van Bhásá, tijdschrift voor taal, cultuur en geschiedenis hebben gemeend om in het vervolg enkele 'pasages' uit het leven van bijzondere personen, met u te delen. Dit zal gebeuren op basis van interviews die reeds verwerkt zijn in tekstvorm. Het gaat om personen die een bijzondere bijdrage hebben geleverd op het gebied van taal, cultuur en geschiedenis. Ook zal de redactie genoegzaam aandacht schenken aan vb. het diaspora gebeuren in Suriname; dit betekent dat wij de levensverhalen van de nakomelingen of nazaten van Hindustaanse en andere immigranten gaan publiceren. Hierdoor zullen deze categorie van 'personen' op hun bijdrage gewaardeerd worden.

De redactie heeft ook gedacht aan organisaties die op verschillende sociale, culturele, educatieve en religieuze gebieden hun bijdrage hebben geleverd of leveren in het kader van buurt en gemeenschapontwikkelingen.

Frequentie

Dit blad verschijnt vanaf juli 2012 eenmaal per 3 maanden. Uit de praktijk blijkt dat Bhásá meerdere edities per jaar zal uitbrengen, vanwege bijzondere omstandigheden. Op jaarbasis zal het uitlopen tot een aantal van 7-9 edities.

Bhásá is digitaal verkrijgbaar via e-mail netwerken. Momenteel werkt zij aan een eigen **website** en zal binnen niet al te lange tijd via haar **website** te lezen zijn in en buiten Suriname. Vanuit het buitenland zijn er een aantal aanvragen lopen bij de stichting om het blad digitaal in de Engelse taal te publiceren. (Surinamers die in New York en andere Amerikaanse steden wonen en werken). Hetzelfde geldt voor de Indiase deelstaten. Deze aanvragen zijn gekomen vanuit onze relaties uit Mumbai, New Delhi, Ayodhya en Ara. Zij hebben bijzonder veel belangstelling voor de Hindustaanse diaspora in Suriname. De vraag om in het devnágri schrift te publiceren is heel groot, terwijl men de nadruk legt op het Sarnámi, een variant van het Bhojpuri en Avadhi. Te zijner tijd zal het blad via haar eigen website en contactpersonen in de Noord- Indiase deelstaten en andere Bhojpuri en Avadhi sprekende steden van India verspreid worden.

Voor de publicaties in Bhásá kunt u of uw organisatie:

- contact opnemen met Bhásá met uw Contactnummers en e-mailadres;
- uw artikel of verhaal wordt bestudeerd en indien nodig aangepast en gepubliceerd;
- uw artikel of verhaal wordt nationaal en internationaal in de publiciteit gebracht;
- via Bhásá kunt u ook op nationaal en internationaal niveau bekendheid genieten en mogelijkwerwijs een samenwerking kunnen aangaan met de daarvoor in aanmerking komende organisaties met soortgelijke doelstellingen.
- voor het plaatsen van uw artikel en uw verhaal maakt u een afspraak Bhásá.

Het tijdschrift verschijnt in kleur en is elektronisch leesbaar, terwijl u ook een exemplaar kunt uitprinten.

Op grond van de binnen gekomen reacties blijkt dat de behoefte groot is naar culturele informatie.

Inhoud

Tijdschrift voor taal en cultuur, jaargang no. 01 no. 020812

- Redactie
- Mededelingen
- bát-cit (sarnámi lessen)
- Vervolg Romaanse spelling van het Sarnámi, deel 2
- Sarnámi achtergronden
- Nieuws van de Culturele Unie Suriname
- Cultuur kalender
- Rubriek
- Ganesh Caturthi
- Dansschool Satrangi
- Nabootsing van het leven van de Hindustaanse nazaten
- Dagen van de week
- Jadiespersad Monorath

© - Copyright stichting Bhásá. Overname van artikels zonder bron vermelding is niet toegestaan.
Fotocollectie: Jan S. Soebhag.

Mededelingen

Het Bestuur van de stichting Bhásá staat onder voorzitterschap van de heer Jan S. Soebhag.

De redactie van dit blad

Hoofdverantwoordelijk: Jan S. Soebhag

Medewerkers:

Gaytrie
Audrey
Natasha

Communicatie in het Sarnámi Bát-cit Les 3

Maiyá: sab koi kháná (bhát) kháí cukal, hmm.. acchá rahá? (een ieder heeft zich bekomst, hmm... was het eten lekker?)

de kinderen: Ji má, (ja, má)

maiya: kaise áj ki parháí rahá. Skul men acchá se dhyán dharle-já (hoe was het vandaag op school. Hebben jullie de lessen met aandacht gevolgd?)

Kamlá: Ji má, ekát cij thorá se samajh men ná áil. (ja, má. Enkele 'onderwerpen' begreep ik niet)

Maiyá: tab to toke pari thik se sikhe ke aur acchá se samjhe ke (ohh, dan moet je het bestuderen en goed begrijpen)

Kamlá: Ji má. (ja má)

Maiyá: beti, hamse aur bappá puch sake hai, sáit hamlog toke samjhá pábe (dochtertje je kan het aan mij en je vader vragen, misschien kunnen wij je uitleggen)

Kamlá: Ji má (ja má)

Maiyá: beti, cáhe jon cij rahi, hardam hamlog se, kito hamse okre báre men batiaiye (dochtertje, wat het ook mag zijn, je mag altijd met ons bespreken of met mij erover hebben)

Maiyá: ek kait se ham tor máí bátí aur dusar kait se tor saheli (aan de ene kant ben ik je moeder en aan de andere kant jouw vriendin)

Kamlá: Ji má (ja má)

Maiyá: tor bhái aur tor báp bhi tor sanghatiyan hai (jouw broer en je vader zijn ook je vrienden)

Maiyá: aise hamlog ghar men sukhi palwár nes rahal jái (zo Gaan zullen wij als een gelukkig gezin samenwonen)

Maiyá: beti, hamlog thorá se bát kar cukli, tu skul se thakal aile, já thorá se áram karle (dochtertje, we hebben even gesproken, je bent vermoeid van school thuis gekomen, ga uitrusten)

Maiyá: sanjhali juni kito rát ke sab koi baiṭh ke tor skul ke páṭ dekhe khoi (in de middaguren of 's avonds gaan wij samen jouw huiswerk bekijken)

Kamlá: ji má. (ja má)

In de middaguren of in de avonduren heeft Kamlá samen met haar broer, moeder en vader haar huiswerk doorgenomen. Hierna gaat zij slapen.

Kamlá: ham jáilá sawkere sute (ik ga vroeg slapen)
Ham mángilá sabere sawkere jáge (ik wil in de ochtend vroeg wakker worden)
aur thorá se ápan páṭ parhe (en mijn les bestuderen)
namaste bhaiyá, namaste má, namaste pá (gegroet broer, moeder en vader)
sab koi acchá se sutiye já (ik wens een ieder welterusten)

In de volgende editie wordt het gesprek voortgezet.

Jan S. Soebhag (coordinator)

e-mail: stg.bhasa@hotmail.com niet meer in gebruik
yatrie@live.com

jsoebhag@hotmail.com

audrey_koenders@live.com

Telefoon: (597) - 088-264-30 / (597) - 086-076-53

(597) - 089-121-58 / (597) - 087-031-52

Binnenkort zal (2013) de digitale versie van bhásá, tijdschrift voor taal, cultuur en geschiedenis via haar website te lezen zijn.

Nabootsing van het prille begin van het leven van de nazaten van Hindustaanse immigranten in Suriname.

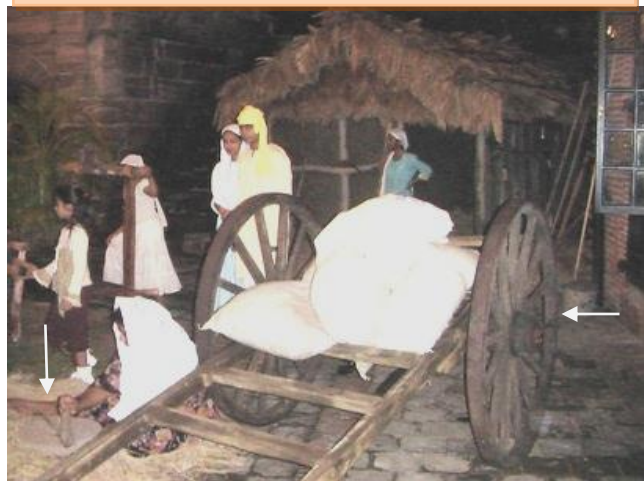
Het leven van de Nazaten van de Hindustaanse immigranten werd nagebootst op basis van de ervaringen uit het verleden, t.w.: de situatie waarin de ex-Hindustaanse immigranten hun leven opbouwden in Suriname, toen zij besloten om zich voorgoed in Suriname te vestigen na hun contracttijd. Echter, tot de 'late' jaren 50/60 was het opbouw van hun leven erbarmelijk te noemen, wanneer een nakomeling zich wenste om met een nieuw te beginnen.

Deze situatie werd in 2007-2008 in het Surinaams Museum gecreëerd, als onderdeel van de Bidesiyá tentoonstelling.

Het Bidesiyáproject werd toen vanuit de Anton de Kom universiteit (IMWO) uitgevoerd. Ter afsluiting van het Bidesiyáproject 1 werd een tentoonstelling gehouden. Het Bidesiyá-team bestond o.a. uit: M Hassankan (Coördinator) en de medewerkers N. Mohkamsing en Jan Soebhag.

Op de achtergrond (foto) ziet u een hut opgetrokken met kleiwanden, ondersteund door dunne boomstammen en bedekt met pinábladeren.

Een situatie waarin een groot gezin duidelijk te zien is. Verder is op de foto te zien (zittend naast de ezelkar) een vrouw (schoonzus van de huismoeder) bezig om 'iets' fijn te malen op een jántá (maalsteen), (staand) een echtpaar (zoon en schoondochter), 2 kleinkinderen evenzo bezig met een dhenki, en naast de deuropening van de hut een vrouw (schoonmoeder) die toekijkt. Verder heb je een ezelkar die half geladen is om goederen af te voeren.

Dit is de werkelijkheid. Zo zag een eeste woning van de **nakomingen** van de Hindustaanse contractarbeiders.

Op de foto in hurk houding de echtgenote van Krinapersad Khedoe met haar eerste kind. Op de achtergrond. De hut waarin waarin Khedoe zijn leven startte als landbouwer en beeldhouwer.

Deze jhopri, hut of woning had de Suriname's bekende en de meest populaire beeldhouwer Krinapersad Khedoe (19 november 1940) rond 1960 opgezet.

De twee (2) hutten geven aan hoe de nazaten van Hindustaanse contractarbeiders hun leven begonnen in Suriname. (Er waren ook geen andere mogelijkheden omdat de mensen arm waren).

=====
Bron: J.S. Soebhag, Hindustaanse artiesten en kunstenaars in de schijnwerpers, 1ste druk, Paramaribo 2012

In deze rubriek leest u Sarnámi spreekwoorden, gezegden en raadsels. Van enkele zijn de betekenissen aangegeven en voor sommige moet u zelf uitzoeken wat het betekent.

Maslá

- 1. Dhobi ke kuttá ná ghar ke ná ghát ke.**
Vert. De hond van de wasman voelt zich niet thuis op de steiger, noch in de woning.
Bet. Komt overeen met: tussen wal en sloot geraken.
- 2. Ukhare ke kuch ná nám bariyársing.**
Vert. Veel geschreeuw en weinig wol/holle vaten klinken het hardst.
Betekent: voert niks uit en heeft praat voor tien.
- 3. Jawne ghát ke dhobiyá rahi, ohi ghát ke páni piye.**
Vert. De wasman drinkt het water dat stroomt bij de steiger waar hij woont.
Bet. Wiens brood met eet diens taal men spreekt.
- 4. Ná bábá mari ná bail bikái.**
Vert. De oude man zal niet doodgaan en de koe zal niet verkocht worden.
Bet. Wordt gebruikt om aan te geven dat men tevergeefs op iets wacht (zo iets zal 'St.Juttemis').
- 5. Rám milái jori, ek andhá, ek korhi.**
Vert. God Rám heeft bij elkaar gebracht, een blinde en een melaatse. Soort zoekt soort (equivalent).

Dagen van de week

De dagen van de week

Etwár	zondag
Sommár	maandag
Mangar	dinsdag
Budh	woensdag
Bife	donderdag
Suk	vrijdag
Saniccar	zaterdag

Maanden in het hindi/sarnámi

Mágh	januari/ februari
Phágun	februari / maart
Caít	maart / april
Baisákh	april / mei
Jeth	mei / juni
Asárh	juni / juli
Sáwan	juli / augustus
Bhádo	augustus / september
Kwár.	september / oktober
Kátik	oktober / november
Agahan	november / december
Pus	december / januari

U kunt hierover contact met ons opnemen via ons mailadres.

Op 21 augustus jl. bood de heer Jan Srudjnarainsingh Soebhag, beleidsadviseur op het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn nieuwste publicatie aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen, Mw. Shirley Sitraldin: 'Nazaten van Hindustaanse immigranten in de schijnwerper'.

Deel 2: Het Sarnámi en haar achtergronden. Door (Dr. Theo Damsteegt)

verschenen in Bhásá (jrg. 1 no. 3/ 1984)

Het Hindi

De vele talen die in India gesproken worden, behoren tot drie geheel verschillende taalfamilies, te weten:

1. De Munda-talen, gesproken door de stammen in de jungle, deze vallen onder de Austro-Aziatische taal familie.
2. De Dravidische talen; deze vormen een eigen taalfamilie en worden in Zuid-India gesproken.
3. De Indo-Iraanse taalfamilie, waartoe het Sanskrit, Latijn, Grieks, Perzisch en de moderne Europese talen behoren.

Het hindi behoort tot de Indo-Arische talen, tegenwoordig aangeduid als de Indo-Europese taalfamilie (zie tabel 1). Het hindi is de verzamelnaam voor alle Noord-Indiase talen tussen de Punjab en Bengalen en betekent letterlijk: de taal van HIND, de Perzische naam voor India. Het Sanskrit heeft voor de Indo-Aziatische talen dezelfde functie als die welke het latijn heeft voor de Romaanse talen (zie schema 1). Als men het hindi vergelijkt met het sanskrit en de oude Prakrietten, kan men een aantal elementen in zijn opbouw onderscheiden, die vergelijkbaar zijn met die van de Romaanse talen in hun relatie tot het latijn. Zo zijn bijvoorbeeld een aantal eindklanken weggevalen, is het onzijdig geslacht verdwenen en hebben deklinitie en vervoeging een aantal vormen verloren, die door omschrijvingen zijn vervangen. Linguïstisch onderscheidt men vier soorten Hindi, n.l.:

1. Rajasthani: voortgekomen uit Sarnaxni, de taal van barden liederen en Jainistische verhalen (gesproken in Rajputana)
2. Westelijk Hindi: eveneens voortgekomen uit het sarnaxniprakriet (wordt gesproken tussen de Jamuná en de Ganges).
3. Oostelijk Hindi: voortgekomen uit het Ardhamaghadhi-prakriet: wordt gebezigd in het oostelijk deel van de United Provinces; hiertoe behoort o.a. het AVADHI.
4. Bihári: de taal van bihár; tot het Bihári behoort o.a. het BHOJPURI (zie schema 2).

Het overgrote deel van de immigranten (80 procent) was afkomstig uit de united provinces en bihar, de rest kwam uit de westelijke districten van Bengalen, Teleguland en de staten of provincies van Noord- en Centraal-India. Hieruit blijkt dat de taal van de immigranten het Hindi was (verzamelnaam). Bovendien verstonden de meeste Hindoes en bijna alle muslims min of meer de lingua franca van Noord-India, het zogenaamde Hindi of Hindustáni. Het Hindustáni is een algemene omgangstaal die gebaseerd is op een bepaald dialect van het westelijk Hindi, maar is in zijn idioom gewijzigd door ontleening van vele Perzische en/of Arabische woorden. Wanneer de woordenschat overwegend Perzisch-Arabisch is, noemt men deze taal urdu (is nu de officiële taal van de muslimstaat Pakistan). Het Hindustáni wordt zowel in het dewnágari als het Perzisch-Arabisch schrift weergegeven, het urdu alleen in het perzisch-arabisch schrift. Verder kenden meerdere immigranten enigzins het literair- of hoog Hindi uit vertalingen en/of commentaren van sanskrit- werken. Voor dit Hindi wordt steeds het dewnágari-schrift gebruikt. De talen van de immigranten, het westelijk- en oostelijk Hindi (voor namelijk avadhi) en het bihári (vnl. Bhodjpuri), vertoonden slechts geringe verschillen met elkaar. De voornaamste componenten van het Sarnámi vormden het avadhi en het bhodjpuri.

Hindi Urdu, Hindustani en het Sarnámi

Er bestaat een grote verwarring rondom het gebruik van deze vier termen, zelfs bij de Sarnámi-sprekers en taalonderzoekers in Suriname. Daarom zal ik hieronder een korte beschrijving geven van deze talen. Zoals in het voorgaande aangegeven werd, is:

- het hindi een verzamelnaam voor alle Noord-Indiase talen.
- Daarnaast wordt deze term gebruikt voor de standaardtaal van het huidige India (ook wek hoog- of literair Hindi genoemd). De met perzische en arabische woorden doorspekte beschaaft spreektaal van grote delen van India (vooral Noord-India) wordt door onderzoekers aangeduid als: Hindustáni het is de lingua franca van Noord-India (lingua franca is de gemeenschappelijke omgangstaal tussen groepen die daarnaast hun eigen moedertaal bezitten). Deze taal is ook te beluisteren in Indiase films, die bij Sarnámi spreken er in trek zijn. Het urdu is de sterk verperzichte variant van het hoog-Hindi en wordt geschreven in het Perzisch-Arabisch schrift. Het is nu de officiële taal van Pakistan. De taal die door de nakomelingen van de Hindustaanse immigranten wordt gesproken, wordt ten onrechte aangeduid als 'Hindi'. Deze taal kan beter aangeduid worden als de Sarnámi-Hindustáni of kortweg:

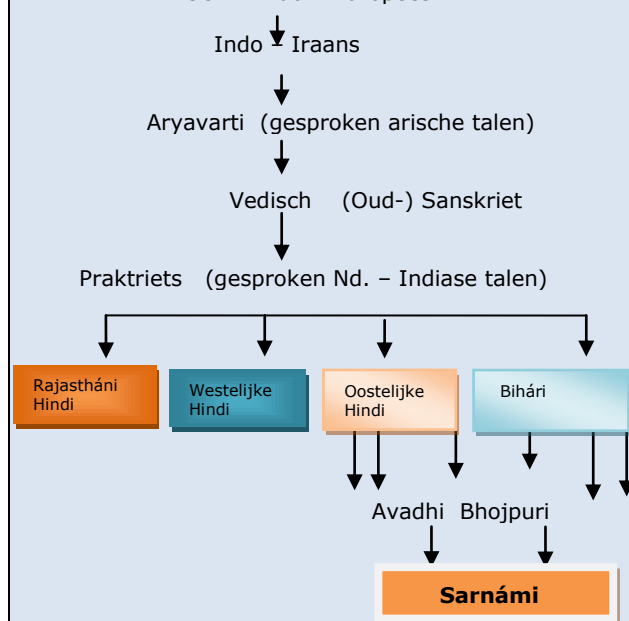
Sarnámi. Het Sarnámi is de overwegend gesproken moedertaal van de Hindustaanse Surinamer.

- Na 1975 zien we echter steeds meer gedichten en andere literaire producten in het Sarnámi ontstaan, hetgeen het identiteitsproces van de Sarnámi sprekers sterk heeft bevorderd. Tegenwoordig worden het hoog-Hindi en urdu slechts voor godsdienstige doeleinden gebezigd; het eerste door de Hindoes, het tweede door de muslims. Daarnaast wordt het zgn. Hindustáni (beschaaft spreektaal) als podiumtaal (politiek, cultureel) gebezigd; als zodanig wordt het ook intensief gehanteerd op radio en televisie. Daardoor heeft deze vorm van Hindi meer prestige dan het Sarnámi.

Schema 1

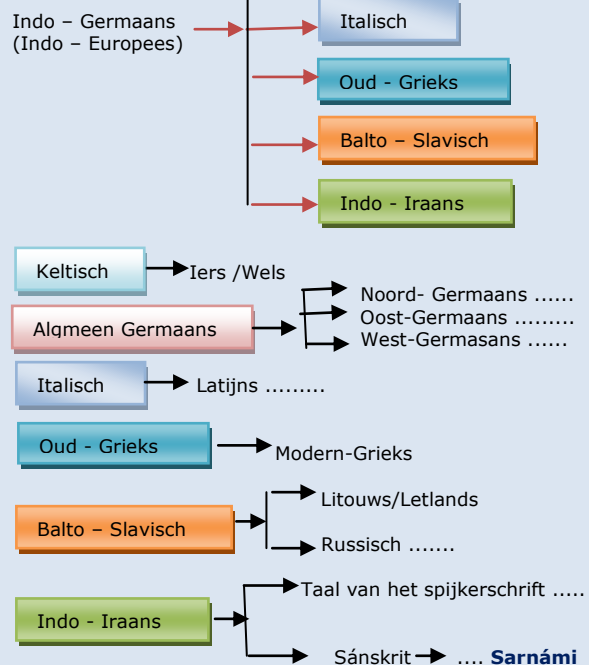
I. De Indo - Europese taalfamilie

Oer + Indo - Europees

Schema 2

Schema van de Aryavarti-tak van de Indo-Europese Taalfamilie

Notitie: in schema 1 en 2 is een overzicht gegeven hoe het Sarnámi als taal in 7elkaar zit. Omdat het voor niet-ingewijdenen eventueel ingewikkeld kan worden.

**Voor de installatie van: - nieuwe airco
- service en reparatie van uw oude airco
kunt u bellen met Akash Tel.: 08579174**

**Betrouwbaar en kwaliteit
Met garantie**

Bhásá tijdschrift voor taal cultuur geschiedenis

Stichting Bhásá is opgericht op 24 december 1991

pagina 03, oktober 2012

(vervolg) deel 3 van Romaanse spelling van het sarnámi (een beknopte uiteenzetting van de vastgestelde spelling)

(Bijlage, behorende bij de Resolutie van 15 juli 1986 no. 4562)

1.2.2. Regels

Als algemene *richtlijn* is aagehouden, dat het fonologische, het economische en het praktische beginsel zo consequent mogelijk moeten worden toegepast, doch dat deze moeten worden doorbroken, zodra zulks voor de hanteerbaarheid van de spelling noodzakelijk blijkt, waarbij de overige beginselen – voor zover nuttig – in het geding worden gebracht, teneinde in bepaalde gevallen een keuze te vergemakkelijken.

Aan de hand hiervan kunnen de navolgende *regels* worden opgesteld:

- De klanken worden geschreven zoals ze worden uitgesproken, maar met nuancering en variaties onder invloed van aangrenzende klanken wordt geen rekening gehouden;
- Lettercombinaties (digrafen) voor de weergave van fonemen worden alleen gebruikt, indien de uitspraak zulks vereist dan wel de leesbaarheid ermee is gediend;
- Diacritische tekens worden alleen gebruikt, indien er zodanige fonologische opposities voorkomen, dat er zonder de leesbaarheid ernstig zou worden geschaad;
- Diacritische tekens worden zodanig gekozen, dat de hantering van de spelling in de praktijk van alledag (o.a. bij het tikken en het drukken) geen noemenswaardige bezwaren oplevert;
- Leenwoorden, die nog duidelijk als vreemde woorden worden herkend, worden geschreven in de spelling van de taal waaraan zij zijn ontleend.

2. Klinkers

2.1. Korte en lange klinkers

De letter A

De letter A wordt gebruikt voor de weergave van de 'neutrale' klinker 𑌀 (ongeveer uitgesproken als de 'sjwa' in het Nederlands: de, heerlijk).

Enkele voorbeelden van de neutrale klinker a:

- In gesloten lettergrepen: ab (nu), ban (dicht; bos), dal (groep, partij), dam (ademtocht), dhan (rijkdom);
- In open lettergrepen: mare (sterven), bare (aangaan; twijnen), baki (maar), ratan (juweel), agast (augustus).

2.1.2. De letter Á

De letter Á (met accent aigu) wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker 𑌁 (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: maar, slapen).

Enkele voorbeelden van de lange klinker á:

- In een gesloten lettergrepen: ám (manje), bán (gewoonte; pijl), dál (peulensoep), dám (prijs), dhán (padie);
- In open lettergrepen: máre (slaan), báre (aanmaken), báki (resterend), bará (een zout gebak), bára (twaalf).

2.1.3. De letter i

De letter i wordt gebruikt voor de weergave van zowel de korte klinker 𑌂 als de lange klinker 𑌃 (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: tien, sigaar, resp. Bier, vieren).

Enkele voorbeelden van de korte klinker i:

- In gesloten lettergrepen: din (dag), bil (hol), sil (masálámaalsteen), bahin (zus), karis (hij/zij deed, heeft gedaan);
- In open lettergrepen: bilár (kat), kitáb (boek), kisán (landbouwer), gire (vallen), mile (krijgen).

Enkele voorbeelden van de lange klinker i:

- In gesloten lettergrepen: nin (slaap), bhir (drukke), tin (drie), pip (etter), bis (twintig);
- In open lettergrepen: bige (gooien), pise (malen), titá (heet van peper), tasile (innen), náni (moeders moeder).

2.1.4. De letter U

De letter U wordt gebruikt voor de weergave van zowel de korte klinker 𑌄 als de lange klinker 𑌅 (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: toen, zoeken, toer, roeren).

Enkele voorbeelden van de korte klinker u:

- In gesloten lettergrepen: bun (druppel), dusman (vijand), banduk (geweer), kuttá (hond), uppar (boven),;
- In open lettergrepen: udás (terneergeslagen), dukán (winkel), pukáre (roepen), bukhár (koorts), után (op de rug liggend).

Enkele voorbeelden van de lange klinker u:

- In gesloten lettergrepen: dur (ver), skul (school), bhuł (fout), ghus (steekpenning), barud (kruit).
- In open lettergrepen: phuhar (slonzig); slons), sute (slapen), tu (jij), musar (stamper), kude (springen).

2.1.5. De letter E

De letter E wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker 𑌆 (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: heer, leren); dit fenomeen wordt dikwijls verkort uitgesproken

(ongeveer als in Nederlands: in, kijm).

Enkele voorbeelden van de lang uitgesproken e:

- In gesloten lettergrepen: ek (één), tel (olie), saket (strak), aber (laat);
- In open lettergrepen: bele (rollen, van deeg), kese (aan/met wie), terá (dertien), lesun (knoflook), sanesá (boodschap).

Enkele voorbeelden van de verkort uitgesproken e:

- In gesloten lettergrepen: etná (zoveel), ektis (eenendertig), belná (deegroller), mehráru (vrouw), nensuk (fijne katoenen stof);
- In open lettergrepen: akais (eenentwintig), same (tijd), bemár (ziek), khelauná (speelgoed), nenuwá (gladde zeefkomkommer).

2.1.6. De letter O

De letter O wordt gebruikt voor de weergave van de lange klinker 𑌇 (ongeveer uitgesproken als in Nederlands: hoor, toren); dit foneem wordt dikwijls uitgesproken (ongeveer als in spaans: hombre, ochó).

Enkele voorbeelden van de lang uitgesproken O

- In gesloten lettergrepen or (richting), dos (vriend; schuld), top (kanon), patoh (schoondochter), alop (verdwenen).
- In open lettergrepen: okar (van hem/haar), bole (zeggen), soná (goud), goli (kogel;knikker), botal (flez).

Enkele voorbeelden van de verkort uitgesproken O:

- In gesloten lettergrepen: noh (nagel), otná (zoveel), ontis (negenentwintig), sohráwe (strelen), bohni (eerste verkoop van de dag);
- In open lettergrepen: somár (maandag), onais (negentien), bokhár (koorts), boláwe (roepen), dhowái (het wassen, wasloon).

2.2 KLINKERCOMBINATIES

2.2.1 De digrafen 'ai' en 'au'

de digraaf 'ai' wordt gebruikt voor de weergave van de tweeklank 𑌈 (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als aib (ondeugd), ainá (spiegel), manai (mens), tarai (ster), maidán (veld).
De digraaf 'au' wordt gebruikt voor de weergave van de tweeklank 𑌉 (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als maut (dood), kaur (hap), mausi (moeders zuster), lauki (poe), nau (negen).

2.2.2 De digrafen 'ái' en 'áu'

De digraaf 'ái' wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌊 (ongeveer uitgesproken als in het Nederlands: zwaai, maaïen), in woorden als: mái (moeder) *u* ái (hij/zij zal komen), ham kháilá (ik eet), páike (na gevonden te hebben), khunáil (gebloed).
De digraaf 'áu' (met 'accent aigu') wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌋 (geen equivalent in het Nederlands), in woorden als: náu (barbier, priesterassistent) gháu (wond), cáur (rijst), áu-báu (onzin), kakáu (cacao).

2.2.3 De digrafen 'ui' en 'oi'

De digraaf 'ui' wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌌 (ongeveer uitgesproken als in het Nederlands: foei, moeilijk), in woorden als: dui (twee), sui (naald), rui (watten, katoen), punui (top), babuiyá (heertje).
De digraaf 'oi' wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌍 (ongeveer uitgesproken als in het Nederlands: ooit, gooien), in woorden als: loi (deegbal), nandoi (mans zuster man), taroi (geribde zeefkomkommer); makoíyá (een bladgroente: gomawiri), oisan (zo' n).

2.2.4 De digrafen 'iw' en 'ew'

De digraaf 'iw' wordt gebruikt voor de weergave van het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌎 (ongeveer uitgesproken als in het Nederlands: kieuw, vernieuwen), in woorden als: ghiw (geklaarde boter), jiw (leven), siw (shiva), piwki (beminde).
De digraaf 'ew' wordt gebruikt voor de weergave van de het karakter van een tweeklank aangenomen hebbende klinkercombinatie 𑌏 (ongeveer uitgesproken als in het Nederlands: leeuw, geeuwen), in woorden als: dew ('God'), mew-mew kare ('vleierig' doen, femelen): dewtá (verheven wezen), newtá (uitnodiging), tewhár (hoogtijdag).

2.3 NASALERING

Voor klinkernasalering.....wordt de letter 'n' gebruikt, achter de vocaal geplaatst.

Enkele voorbeelden van nasalering:

- aan het eind van een woord: hiyán (hier), huwán (daar), men (in), kahin (ergens), parson (overmorgen, eergisteren);

- vóór een medeklinker: ánsu (traan), hanse (lachen), hánphe (hijgen), munh (mond), baunr (slingerplant), kalhinyá (gisteren).

Wordt vervolgd

Dansschool Satrangi van Sadhana Mohan

Sadhana Mohan, bevoegd dansdocent, choreograaf verbonden aan de dansschool Satrangi.

De school is gevestigd aan de Margarethalaan 24.

Sadhana zoals wij haar kennen heeft de **Dans-school Satrangi** opgericht in januari 2002.

In een vraaggesprek met Bhásá vertelt zij het volgende.

Achtergrond informatie

Bhárat Natyam is een Zuid-Indiase tempeldans met een traditie van meer dan 3000 jaren, die vroeger speciaal door de devdásies (tempeldienaressen) werd uitgevoerd in de tempels. Heden tendage wordt Bhárat Natyam als zeer hoog verfijnde kunstvorm beoefend over de gehele wereld.
In Suriname werd deze dansstijl geïntroduceerd door mijn guru Smt. Madhoeri Jagmohan. Zij heeft deze dans in haar originele vorm overgebracht naar Suriname.
In mei 2001 heb ik mijn arangetram, dit is een internationaal erkend dansexamen in de Zuid-Indiase tempeldansstijl Bhárat Natyam afgelegd onder auspiciën van Guru Smt. Madhoeri Jagmohan en de daarvoor bevoegde muzikanten uit India. In 2002 startte ik met mijn eigen dansschool, genaamd Satrangi. Ik noemde het Satrangi; dat staat voor kleurrijk; dans allomvattend in elke vorm, stijl, beoefening, overdracht en performance is een kleurrijke belevenis. Noem het maar volks, filmdans, modern en/of klassiek. Alles zit erin.

Ik geef al ruim 10 jaar danslessen aan leerlingen tussen de 5 en 50 jaar oud en verzorg optredens, waaronder theater en schoolvoorstellingen, en gewone opvoeringen voor de nationale en culturele hoogtijdagen, zoals: de Diváli manifestatie, Holi, Hindustaanse immigratie en andere evenementen, waarbij ik ook met verschillende organisaties samenwerkt, w.o. de NSHI, CUS, Naks, de verschillende Ambassades, Lions Clubs, NJP, CCS, enzovoorts. Verder heb ik samen met mijn leerlingen opgetreden in Frans Guyana, voor dansfestivals en de rotary. Ik verzorg 3 dagen per week danslessen en als er optredens zijn worden er extra lessen ingelast, omdat de dansstijl veel oefening vergt.

De meeste van mijn leerlingen zitten nog op school. ik geef de voorkeur aan hun schoolwerk en dan volgt de dans. Samen met de leerlingen hebben we een perfecte balans gevonden tussen het schoolwerk, de lessen en hun optredens. Er is een ook een prettige samenwerking ontstaan met de leerlingen, hun ouders en de school, dat een onbeschrijfelijk en prettig gevoel geeft. Ik kijk daarom vol passie uit naar de volgende les met de leerlingen.

Op regelmatige basis verzorg ik ook workshops die bijdragen aan persoonlijke en creatieve vorming van de leerlingen. Als ik terugblik, ben ik ruim 20 jaar bezig met de verschillende Culturele dansvormen van India.

(Wordt vervolgd op pagina 04)

Vervolg: **Dansschool Satrangi** van **Sadhana Mohan**

Ik heb eerst kathak dans geleerd bij het Indiaas Cultureel Centrum. In 1996 maakte ik kennis met de dansstijl Bhárat Natyam en dat was mijn klassieke roeping wat de dans betreft, want ik begon als een van de eerste leerlingen bij mijn docent en ik ben nog steeds verbonden aan haar dansschool (waar ik een vervolg opleiding opdoe). Zij verdiept zich nog steeds in de verschillende dansstijlen en technieken in India en ik mag van geluk spreken, dat zij die overdracht aan mij.

De dansstijlen van de dansschool Satrangi

Op mijn dansschool wordt de aandacht voornamelijk gericht op de Zuid-Indiase dansstijl Bhárat Natyam. Deze dansstijl combineer ik met de Indiase volksdansen, zoals: de bekende bhagrá, gandyá (stokken dans), garbá, en de visserdans. Ook choreografieën van bollywood nummers en mijn eigen choreografieën op fusions behoren tot de dansstijlen die ik de leerlingen aanleer. Op de dansschool zijn de leerlingen verplicht om aan het begin van hun opleiding de basis technieken van de Bhárat Natyam te beheersen, alvorens zij verder kunnen met de dans. Expressie en techniek vormen de basis voor elke dansstijl en dat is een perfecte start bij de dansopleiding. Dit is een belangrijke basis voor de oefening van de dansstijl; de basishouding en de technische kneepjes zorgen ervoor dat men het lichaam beter leert kennen en waarderen.

Na 10 jaar lesgeven mag ik samen met mijn studenten terugblikken op heel leuke en leerrijke jaren. Daar ik leerlingen heb die vanaf het begin van mijn school tot heden verbonden zijn aan de lessen en de school, gebruiken zij nu ook hun eigen creativiteit bij het choreograferen van dansen en zij vormen mijn backbone tijdens het organiseren van optredens e.d.

De slogan

De tijd staat niet stil, en zo ook niet het ritme in ons leven... dus ga niet door het leven, maar groei en dans in dit leven vol passie en overgave....

Nieuws De Culturele Unie Suriname De CUS Met cultuur in haar pluraliteit Komt singulariteit in identiteit

Op 6 september kwam de **Culturele Unie Suriname** met haar lidorganisaties bijeen om de diváliviering 2012 te bespreken. Op de agenda stond ook de voorbereidingen ter zake de herdenking van 140 jaar Hindustaanse immigratie in juni 2013.

De Culturele Unie Suriname, afgekort de CUS, heeft in haar beleid opgenomen dat zij de lidorganisaties zal stimuleren om een voorhoede rol te spelen bij het organiseren van de culturele en andere feestdagen. Hierdoor zullen de organisaties gestimuleerd worden om 'trekkers' rol te vervullen en verantwoordelijkheden te dragen. De lidorganisaties zullen vanaf dit jaar op een speciale wijze in de 'picture' gebracht worden en bekendheid genieten; zo ook de sponsors. De 'optochtlopers' zullen ook verschillende thema's met zich meedragen en meedingen met verschillende prijzen.

Het doel van de bespreking was mede om de **jaarlijks terugkerende Suriname Diá (een verworvenheid van de CUS)** – zoals altijd – gezamenlijk te vieren, terwijl er simultaan aan het nationaal karakter invulling gegeven wordt. Hiernaast probeert de CUS de boodschap van het diváligebeuren bij een ieder over te brengen.

- zelfrealisatie: wie het licht (God) aanschouwt, verwerft gelukzaligheid;
- bij te dragen aan de natievorming;
- de wijsheid moet de onwetendheid overwinnen;
- culturele eenheid te vormen;

Bij het diválifeest gaat het om eenheid en liefde en alle haat, woede en vijandschap moet vernietigd worden. Tijdens de diváli staat centraal: de overwinning van het goede op het kwade binnen in ons; het goede zal overheersen en het kwade verdreven worden, zodat Laksmi Mátá ons de spirituele rijkdom kan geven die wij nodig hebben om de goede weg in ons leven te volgen.

De feestactiviteiten zullen op 9 november aanvangen met het aanmaken van de diá. De activiteiten gaan enkele dagen door tot 13 november.

In het kader van de **herdenking 140 jaar Hindustaanse immigratie in juni 2013** zijn er ook een aantal besluiten genomen, waaronder: een uitgebreid immigratie programma met een multi-culturele karakter; lezingen, workshops en tentoonstellingen, zang en dans.

Geheel zal gecoördineerd worden door de CUS, terwijl de aangesloten lidorganisaties een leidende rol gaan spelen.

Volgens ingewijdenen is dit het schip, de Lallarookh, waarmee de eerste Hindustanen vanuit het toenmalige Brits-Indië naar Suriname kwamen op 5 juni 1873. In totaal vertrokken 410 immigranten uit India en uiteindelijk kwamen er 399 aan in Suriname. Voor de ontschepping overleed nog een immigrant (**7 juni 1873**, die dezelfde dag, 's avonds te Nieuw-Amsterdam werd begraven), zodat er **398** immigranten aan de plantages werden toegeedeeld.

Bron: Dr. J.H. Adhin, 31 januari 1969 IMMIGRATIE-DAG VAN SURINAME: 5 JUNI

Hoogtijdagen en Cultuur kalender van oktober 2012 tot december 2012

Cultuur kalender	Okt	Nov	Dec
Kinderdag			5
Diváli		13	
Gobardhan puja		14	
Dag der Marrons	10		
Muharram		15	
Einde Pitar paks	15		
Navrátan	16-23		
Chinese immigratie	20		
Saraswati puja	21		
Onafhankelijkheidsdag		25	
Idul adhá	25		
Gangá nahan		27	
Gitá jayanti			23
Kerstfeest			25-26
Oud jaar			31

Ganesh Caturthi viering in Suriname

De Ganesh Caturthi viering is de viering van de geboortedag van God Ganesh bij de Hindus van voornamelijk de religieuze stroming de Sanátan Dharm. Dit jaar is door de organisatie **World Ganesh Foundation** speciale aandacht besteedt aan dit bijzonder evenement. Overal ter wereld wordt deze dag op een bijzondere wijze gevierd, omdat Ganesh de Godheid is die de mens kennis en wijsheid geeft en alle hindernissen wegneemt die de mens in haar haar groei en ontwikkeling belemmert. Ganesh Caturthi zal vanaf dit jaar een jaarlijks terugkerend cultureel manifestatie worden in Suriname.

God Ganesh is de gecreëerde zoon van de godin Párvati, de gemalin van God Shiv. De gemalinnen van Ganesh zijn Siddhi (mystieke kracht) en Buddhi (inzicht). Ganesh wordt tevens gezien als de bewaker van de wetenschap, scholing en geschriften. Ook zijn verschijning heeft een betekenis, nl.: een koppeling met yog-principes.

De betekenis van bepaalde voorwerpen, attributen en het olifantenhoofd.

Het verhaal over Ganesh vertelt ons dat hij een creatie is van de godin Parvati. God Shiv bleef lang weg en wist niet over het bestaan van Ganesh. Toen terugkeerde zag hij Ganesh de wacht houden bij de ingang. Ganesh weigerde de toegang tot het huis en er onstond een hevig gevecht tussen God Shiv en Ganesh. Shiv onthoofde Ganesh tijdens het gevecht. De diepbedroefde moeder drong aan om zijn zoon weer levend te maken. God Shiv beloofde Párvati dat hij het afgehakte hoofd zou vervangen met het hoofd van het eerste het beste levende wezen dat hij zou tegenkomen. Het werd een hoofd van een olifant.

Jagdiespersad Monorath, meer bekend als Roy

(foto. Jagdiespersad Monorath naast een prachtige Krishna- en Rádhá beeld in de maak).

Hij is de zoon van de all-rounder artiest, wijlen Rambali Monorath.

Hij is geboren op 13 januari 1948 aan de gongrijpstraat no. 195 en hij staat bekend als Roy Monorath in de Hindustaanse gemeenschappen, die de goden

beelden maakt. Na zijn oudere broer, Eddy, heeft hij ook van jongsaf aan zich gespecialiseerd in het vervaardigen van Hindustaanse goden beelden en alles wat erbij hoort.

Op de vraag, hoe het komt, dat hij alleen beeldhouwkunst als een leuke hobby heeft, terwijl zijn broers meerdere hobby's hebben, neemt hij een diepe zucht en zegt: 'misschien was het een wens van mijn moeder'. 'Mijn moeder was zwanger van mij en zij gaf de wens te kennen dat ik een beeldhouwer zou worden. In die periode maakte mijn vader kleibeelden, die vaker kapot gingen. Mijn moeder hoopte dat ik dan goede beelden zou maken. Het eerste beeld dat ik heb gemaakt was van god Vishnu en dat heb ik mijn moeder cadeau gegeven maakt. Ik was toen nog 18 jaar oud. Het tweede beeld dat ik maakte was van god Shiv, die snel werd verkocht. Evenzo het derde, dat was een Krishna beeld'. Roy vertelde dat zijn populariteit, mede ondersteuning en stimulans kwam van pandit Iswardath Gangaram Panday. Hij hoorde dat ik murti's (beelden) maakte en hij kwam bij mij een kijkje nemen. Ik had enkele beelden staan. Hij stond er versteld van dat ik daartoe in staat was. Uit enthousiasme zei pandit Iswardath Gangaram Panday het volgende: 'Ik ga er werk van maken om over heel Suriname, mandir's (tempels) te laten bouwen en daar jouw mooie goden beelden laten plaatsen'. Dat deed mij goed. Ik werd gestimuleerd door de woorden van de pandit en ik begon tijd en aandacht eraan te besteden en met concentratie te werken. Roy zegt: 'voordat ik begin te werken bid ik tot god Vishnu, god Shiv en ander goden om mij kracht, energie en goede gezondheid te geven, zodat ik dienstbaar kan zijn aan mijn medemens. Met de zegen van de Almachtige ben ik in staat om goede en mooie beelden te maken'. Hij geeft verder aan dat hij in bijna alle mandirs beelden heeft staan. Zijn zoon die ook in de leer is bij hem, gaat regelmatig naar de mandirs om de beelden op te knappen en opnieuw te beschilderen.

(Foto. Op het erf bij Roy staan enkele beelden die verder afgerond moeten worden.

Als Roy in zijn werkkamer zit, is hij volledig geconcentreerd. Het is niet wenselijk dat hij uit zijn concentratie wordt gehaald. Hij is enige tijd geleden uit India teruggekeerd van een training.

Uit het gesprek dat ik met hem had, zegt hij, dat hij zich in de komende periode zal gaan inzetten voor het maken van portretten. In de afgelopen 45 jaar heeft hij veel ervaring opgedaan. Tot slot zegt hij, 'ik heb dit werk van mijn vader geleerd en ik zal het verder aan mijn zoon overdragen'.

Na januari 2013 zal de digitale versie van bhásá, tijdschrift voor taal, cultuur en geschiedenis via haar website te lezen zijn.